

Alt, hvad der kan bidrage til at fjerne Mistillid og vække Tillid, er ønskeligt, og jeg vil tilstaae, at jeg anseer et Tillidsforhold og en god Forstaaelse mellem Eier og Bruger som det eneste sikke Middel til at faae hele denne Sag ordnet uden en Mellemkomst af Lovens Dvang. De Forhold, vi ere komne ind i, og den Fremgang, som Overtagelsen til Selveiendom har haat i de senere Aar, har bidragt mig den Tro, at enhver Dvang i den Henseende vil være overflødig. Jeg kan i saahenseende henholde mig til de Udtalelser, som ere fremkomne fra det ærede Medlem for Sorø Amts 2den Valgkreds (Alberti) og fra min ærede Nabo her bagved mig (S. A. Hansen). Denne Sag vil efter min Mening bedst, sikkest og hurtigst kunne ordnes ved gjensidige Overenskomster mellem begge Parter. Hvorvidt saadanne kunne støttes ved Foranstaltninger fra Lovgivningsmagtens Side, er en anden Sag, men at de ikke kunne støttes ved det foreliggende Lovforslag, anseer jeg for en afgjort Sag. Jeg frygter ikke for, at et Lovforslag af den antydede Bessaffenhed atter skal kunne bidrage til at vække Mistillid paa de Steder, hvor man er kommen saa vidt at søge og at finde Tillid fra begge Sider. I den Henseende stoler jeg meget paa et godt Forhold mellem de saakaldte store og smaa Bønder. Jeg troer, at de ere istand til bedst selv at klare denne Sag, og at jo mere det bliver klart paa begge Sider, at denne — maafee ogsaa som Stikord ret betegnende — Stilling virkelig er af en saadan Bessaffenhed, naar den fra begge Sider opfattes rigtig, desto lettere vil dem kunne bidrage til at ordne dette Spørgsmaal. Hvad den høitæredede Indenrigsminister har anført om den Control, der føres fra Indenrigsministeriets Side, og om Indenrigsministeriets Fortolkning af Lovgivningen — navnlig af den omtalte Lov af 19de Febr. 1861 — kan jeg af Erfaring stadfæste, at Indenrigsministeriet i den Henseende gaaer den Vej, som Indenrigsministeren anførte. Jeg har selv i et Tilfælde, hvor en Gaard blev aldeles ledig, spurgt Indenrigsministeriet, hvorledes det vilde fortolke det tilstedeværende Tilfælde, der var af den og den Art. Den Fortolkning, der fremkom fra

Indenrigsministeriet, var saa lidet som muligt i Favør for mig og saa meget som muligt i Favør for Brugeren og Fæsterne, som det kunde see i det foreliggende Tilfælde. Den Fortolkning, som Indenrigsministeriet gav, er ogsaa bleven tagen til Følge. Forøvrigt vil jeg dog udtale, at naar vi tage denne Sag i Almindelighed, troer jeg, man ikke saadan ligefrem skal kaste Brag paa ethvert som helst Forpagtningsforhold paa 50 Aar mellem Bruger og Eier. Jeg betragter det som det sundeste Forhold, der kan tilveiebringes, hvor ikke Selveiendom er eneraadende. Dette Forhold kan ganske vist ogsaa misbruges og kan misbruges fra begge Sider, thi jeg troer, det ikke vil være umuligt ogsaa at paavise Misbrug fra den anden Side, naar man vil søge dem og trække dem frem med en vis Fornøielse ved at trække slige Ting for Dagens Lys. Men naar vi betragte Forholdet i og for sig, selv saaledes som en almindelig Forpagtningscontract er og bør være, navnlig med en jævn og efter Forholdene rimelig Forpagtningsafgift, som er bestemt med en given Grændse i den foreliggende Forpagtningstid af 50 Aar, saa anseer jeg det for den heldigste Overdragelsesmaade, naar vi ikke have Selveiendom, og jeg anseer det for at være et Middel til paa mange Steder at fikke Brugeren, den hidtilværende Fæster, Muligheden af, at han kan blive paa Gaarden, naar der ikke er Midler tilstede til at kjøbe i dyre Domme. Jeg taler her naturligvis kun om Forpagtninger, som blive bragte til Udførelse paa en saadan Maade, at Brugeren f. Ex. svarer en Afgift af circa 1 Rd. Byg af hver Tønde Land, saaledes at denne kan modificeres noget, enten gaae op eller ned, efter Bessaffenheden af Arealen og efter Størrelsen af Arealen. Det er paa denne Maade, jeg kjender dem i min Egn, og jeg maa oprigtig tilstaae, at jeg aldrig har hørt Klage derover, men at det tværtimod er en Overdragelsesmaade, der har været ønsket og atraaet endogsaa paa de Steder, hvor jeg med afgjort Bestemthed har holdt paa at ville have Salg foretrukket fremfor Forpagtning. Jeg har ikke villet tilbageholde disse Ytringer, som falde under denne Sags Behandlingsomraade, og det skalde glæde mig, naar dert